

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки
та психології

О.В. Пономаренко

«30» 08 2021

Арт-терапевтичні технології в корекційній освіті

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності «Спеціальна освіта»
спеціалізації 016.01 Логопедія
освітньо-професійна програма «Логопедія»

Укладачі: Соловйова Т.Г. канд. пед. н., доцент каф. соціальної педагогіки та спеціальної освіти; Балашова К.І., викладач каф. соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

Протокол № 1 від «17» 08 2021 р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки та
спеціальної освіти

Н.В. Заверико

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № 1 від «30» 08 2021 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Кількість кредитів – 3	Вибіркові дисципліни	
		Цикл дисциплін вільного вибору студента в межах спеціальності	
Спеціальність 016 Спеціальна освіта	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
Спеціалізація 016.01 Логопедія		7 -й	
Освітньо-професійна програма Логопедія	Змістових модулів – 4	Лекції	
		10 год.	
		Практичні	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	8 год.	
		Самостійна робота	
		72 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Арт-терапевтичні технології в корекційній освіті» є вироблення практичних навичок використання арт-терапевтичних технологій у педагогічній та корекційній роботі з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Арт-терапевтичні технології в корекційній освіті» є:

- ознайомлення зі спектром арт-терапевтичних технологій;
- набуття знань щодо організації арт-терапевтичного процесу;
- оволодіння навичками арт-терапевтичної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами;
- вироблення навичок проведення спеціалізованих арт-терапевтичних занять.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Результати навчання: РН11 Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p>	<p>Методи навчання: - лекційні методи (лекція-пояснення, лекція-дискусія, лекція-презентація, тощо); - діалогічні методи (інтерактивні заняття, навчальні дискусії,</p>

<p>PH13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.</p> <p>Компетентності:</p> <p>СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.</p> <p>СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.</p> <p>СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.</p>	<p>інтелектуальні розминки, «мозковий штурм», заняття з елементами тренінгу та ін.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - проблемно-пошукові методи (аналіз ситуацій, метод кейсів, обговорення, пошук); <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестування; - усні та письмові опитування; - перевірка письмових робіт студентів (есе, довідки, порівняльні характеристики, рисунки, тощо); - перевірка доповідей/презентацій, що розкривають певні питання; - перевірка творчих робіт.
--	---

Міждисциплінарні зв'язки.

Проблематика курсу «Арт-терапевтичні технології в корекційній освіті» пов'язана з курсами «Спеціальна педагогіка», «Спеціальна психологія», «Технології спеціальної освіти», «Основи психокорекційної роботи», «Арт-терапія в спеціальній педагогіці».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Арт-терапевтичні технології в роботі корекційного педагога

Основні функції та методи арт-терапевтичних технологій в корекційній освіті. Організація арт-терапевтичного процесу. Ізотерапія як різновид арт-терапевтичної технології в корекційній освіті. Види ізотерапії. Мандала як метод арт-терапії. Діагностичні можливості мандал. Лялькотерапія. Особливості застосування лялькотерапії. Техніка «Жила була лялька». Фототерапія. Загальні уявлення про фототерапію. Психологічні функції фотографії. Використання МАК у арт-терапевтичній роботі. Види технік образотворчої терапії. Акварель по мокрому. Гратаж: особливості використання. Колаж. Діагностичні можливості колажу: особливості інтерпретації.

Змістовий модуль 2

Казкотерапія як арт-терапевтична технологія

Теоретичні аспекти казкотерапії як різновиду арт-терапевтичної технології в корекційній освіті. Функції казок в корекційній роботі. Фактори ефективності казкотерапії. Можливості роботи з казками. Створення живої казки. Казки за картами Проппа: алгоритм складання.

Змістовий модуль 3

Музикотерапія як арт-терапевтична технологія

Використання можливостей музичної терапії у корекційній роботі з дітьми із особливими освітніми потребами. Методи і прийоми музичної терапії в корекційній роботі. Критерії добору музичних творів. Музично-терапевтичні вправи. Фольклоротерапія.

Змістовий модуль 4

Пісочна терапія у корекційній педагогіці

Пісочна терапія (sand-play) як метод роботи з випадком. Співвідношення процесу гри і результату в пісочній терапії. Принципи роботи з піском в корекційній роботі. Психопрофілактичний і розвиваючий аспекти піскової терапії в корекційній роботі.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години				Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	6		4		2		9	5	5	10
2	15	4		2		2		11	5	5	10
3	15	4		2		2		11	5	5	10
4	15	4		2		2		11	5	5	10
Усього за змістові модулі	60	18		10		8		42	30	30	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30							30			40
Загалом				90						100	

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1.	Тема 1. Арт-терапевтичні технології в роботі корекційного педагога. Тема 2. Види та техніки арт-терапії в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.		2
2.	Тема 3. Казкотерапія як арт-терапевтична технологія		2
3.	Тема 4. Музикотерапія як арт-терапевтична технологія		4
4.	Тема 5. Пісочна терапія у корекційній педагогіці		2
Разом			10

6. Темі практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1.	Тема 1. Арт-терапевтичні технології в роботі корекційного педагога		2
2.	Тема 2. Казкотерапія як арт-терапевтична технологія		2
3.	Тема 3. Музикотерапія як арт-терапевтична технологія		2
4.	Тема 4. Пісочна терапія у корекційній педагогіці		2
Разом			8

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
ЗМ 1.	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Основні функції та методи арт-терапевтичних технологій в корекційній освіті. Організація арт-терапевтичного процесу. Ізотерапія як різновид арт-терапевтичної технології в корекційній освіті. Види ізотерапії. Мандала як метод арт-терапії. Діагностичні можливості мандал. Лялькотерапія. Особливості застосування лялькотерапії. Техніка «Жила була лялька». Фототерапія. Загальні уявлення про фототерапію. Психологічні функції фотографії. Використання МАК у арт-терапевтичній роботі. Види технік образотворчої терапії. Акварель по мокрому. Гратаж: особливості використання. Колаж. Діагностичні можливості колажу: особливості інтерпретації.	Тестування передбачає надання відповідей на 5 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.	5
	Практичне завдання – написання есе на тему «Арт-терапія у роботі логопеда»	Вимоги до виконання та оформлення: Авторський текст обсягом до 5 тис. слів. Вимоги до оформлення на сторінці в Moodle	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (2 б.); - повний обсяг виконання (2 б.); - ґрунтовність (2 б.); - творчий підхід у виконанні (2 б.); - дотримання вимог оформлення (2 б.).	10
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
ЗМ 2.	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Теоретичні аспекти казкотерапії як різновиду арт-терапевтичної технології в корекційній освіті. Функції казок в корекційній роботі. Фактори ефективності	Тестування передбачає надання відповідей на 5 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5

		казкотерапії. Можливості роботи з казками. Створення живої казки. Казки за картами Проппа: алгоритм складання.		
	Практичне завдання – створення казки за методом Проппа	Вимоги до виконання та оформлення: створити 28 карток за методом Проппа. Детальна інструкція на сторінці курсу в Moodle	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (2 б.); - творчий підхід (3 б.); - збереження правильної послідовності (3 б.); - естетичність виконання (3 б.).	10
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
ЗМ 3	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Використання можливостей музичної терапії у корекційній роботі з дітьми із особливими освітніми потребами. Методи і прийоми музичної терапії в корекційній роботі. Критерії добору музичних творів. Музично-терапевтичні вправи. Фольклоротерапія.	Тестування передбачає надання відповідей на 5 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5
	Практичне завдання – добір музичних творів для корекційної роботи з дітьми з різними нозологіями	Вимоги до виконання та оформлення: Передбачається виконання в табличному вигляді. Детальна інструкція на сторінці курсу в Moodle	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (2 б.); - відповідність творів нозологіям (3 б.); - обґрунтування творів (5 б.)	10
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
ЗМ 4.	Теоретичне завдання – тестування	Питання для підготовки: Пісочна терапія (sand-play) як метод роботи з випадком. Співвідношення процесу гри і результату в пісочній терапії. Принципи роботи з піском в корекційній роботі. Психопрофілактичний і розвиваючий аспекти піскової терапії в корекційній роботі.	Тестування передбачає надання відповідей на 5 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5

	Практичне завдання – розробити дидактичну гру (вправу)	Вимоги до виконання та оформлення: Опис гри у вільному стилі. Детальна інструкція на сторінці курсу в Moodle	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (2 б.); - творчий підхід (4 б.); - наочність (4 б.).	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			10
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
ЗАЛІК	Теоретичне завдання - тестування	Питання для підготовки: Арт-терапевтичні технології в роботі корекційного педагога Основні функції та методи арт-терапевтичних технологій в корекційній освіті. Організація арт-терапевтичного процесу. Ізотерапія як різновид арт-терапевтичної технології в корекційній освіті. Види ізотерапії. Мандала як метод арт-терапії. Діагностичні можливості мандал. Лялькотерапія. Особливості застосування лялькотерапії. Техніка «Жила була лялька». Фототерапія. Загальні уявлення про фототерапію. Психологічні функції фотографії. Використання МАК у арт-терапевтичній роботі. Види технік образотворчої терапії. Акварель по мокрому. Гратаж: особливості використання. Колаж. Діагностичні можливості колажу: особливості інтерпретації. Казкотерапія як арт-терапевтична технологія Теоретичні аспекти казкотерапії як різновиду арт-терапевтично технології в корекційній освіті. Функції казок в корекційній роботі. Фактори ефективності казкотерапії. Можливості роботи з казками.	Тестування передбачає надання відповідей на 20 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал	20

		Створення живої казки. Казки за картами Проппа: алгоритм складання. Використання можливостей музичної терапії у корекційній роботі з дітьми із особливими освітніми потребами. Методи і прийоми музичної терапії в корекційній роботі. Критерії добору музичних творів. Музично-терапевтичні вправи. Фольклоротерапія. Пісочна терапія (sand-play) як метод роботи з випадком. Співвідношення процесу гри і результату в пісочній терапії. Принципи роботи з піском в корекційній роботі. Психопрофілактичний і розвиваючий аспекти піскової терапії в корекційній роботі.		
	Практичне завдання – схематично скласти арт-терапевтичну технологію	Практичне завдання виконується під час проведення заліку. Нозологію та вік дитини визначає викладач під час заліку.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - актуальність (2 б.); - мета та завдання (4 б.); - структурні елементи (4 б.); - практична значущість (4 б.); - творчий підхід (4 б.); - оформлення згідно вимог (2 б.)	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Ільченко І.С. Арт-терапія : навчальний посібник для студентів. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с.
2. Вознесенська О., Мова Л. Арт-терапія в роботі практичного психолога Використання арт-технологій в освіті : навч. посіб. Житомир : Шкільний світ, 2001. 125 с.
3. Гельбак А. М. Музикотерапія у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2019. 50 с.
4. Федій О.А. Естетотерапія : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 256 с.
5. Тарасова В.В. Навчання та виховання дітей із порушенням інтелекту: навчально-методичний посібник. Харків: Харківська гуманітарно-педагогічна академія. 2017. 125 с.
6. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: навч.-метод. посіб. Київ : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.

Додаткова:

1. Лановик М.Б., Лановик З.Б. Українська усна народна творчість : навч. посібник. Київ : Знання-Прес, 2006. 591 с.
2. Холковська І.Л. Корекційна педагогіка : підручник. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007. 328 с.
3. Сєднева В. О. Основи корекційної роботи з учнями, які мають особливості психофізичного розвитку : методичні рекомендації. Миколаїв : ОІППО, 2011. 36 с.
4. Вознесенська, О. Простір арт-терапії: можливості й перспективи : друга міждисциплінарна науково-практична конференція. *Психолог. Шкільний світ*. 2005. № 39. С. 2-4.
5. Исханова, С.В. Игротерапия в логопедии: артикуляционные превращения : логопедическое пособие для родителей и педагогов. Ростов-на-Дону : Феникс, 2013. 45 с.
6. Войтко В. Навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами : сучасні підходи: навчально-методичний посібник. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2016. 84 с.
7. Копытин, А.И. Современная клиническая арт-терапия : учебное пособие. Москва : Когито-Центр, 2015. 526 с.
8. Никитин, В.Н. Арт-терапия : учебное пособие. Москва : Когито-Центр, 2014. 328 с.
9. Артпедагогика и арттерапия в специальном образовании : учеб. для студ. сред. и высш. пед. учеб. заведений. Москва : Издательский центр Академия, 2001. 248 с.
10. Kramer E. Art is therapy. Collected papers. N.-Y., 2001. 272 p.
11. Liebmann M. Art therapy for Groups: a handbook of themes, games and exersises. Cambridge, 1986.

Інформаційні джерела:

1. Арт-терапія : лікування мистецтвом. Бібліографічний список літератури. URL : <http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/bibliography-lists/233-bibliography-lists-literature-16/1729-art-terapija>

2. Музикотерапія у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. URL : <https://muzika-dityam3.webnode.com.ua/muzikoterapiya-u-roboti-z-ditmi-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami/>
3. Ізотерапевтичні техніки у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами URL : <https://www.pedrada.com.ua/article/2839-izoterapevtichn-tehnik-i-robot-z-ditmi-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami>
4. Арт-терапія дітей з особливими освітніми потребами. URL : <https://vseosvita.ua/library/art-terapia-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-9634.html>
5. Пісочна терапія для дітей: показання для застосування та спеціалізоване обладнання. URL : <https://inkluzia.com.ua/pisochna-terapiya-dlya-ditey-rokazannya/>
6. Досвід використання пісочної терапії в практиці роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. URL : <https://vseosvita.ua/library/dosvid-vikoristanna-pisocnoi-terapii-v-praktici-roboti-z-ditmi-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-285773.html>